

---

utazás z.-n keresztül

SOMOGYI SÁNDOR

KÖDVÁROS HALLHATÓ
SEMMISÉG
A CSÖND

mint két hangosan lélegző hulla a gondolkodás peremén a valóságok világába zökkentünk; ismeretlen tájra sodort bennünket a víz: folyó lett belőle. s ahogy egy pillanatra felfedeztem az ég képét a vízben, felsikoltottam. a sikoly azóta tart; barátom ágakba fonta végtagjait, és iszapba léptünk: érzem, hogy egy ideig itt maradunk

szanaszét
vásott ősz-szürkeség remeg
a golyók tejszínű ütközése
tar ég
s alatta ég haja az égnek
e jelentéktelen szemaforok gyilkos
és kábító esőpor
e reggelek kifent ködökkel a füstben
a szemcsék nemlétezése
az úr önnön testéből
kiszakít és párolog a kezdet mintha
most született volna
most lett látható babra
és szüntelen remegésben
ez örökkévalóságban
e tikkasztó nedvesség
a hangyák szétbomló testének folyása

város. a zakatoló gépezetben voltak tehát az utcák és az utak; az emberek és mi. a kékruhás örök akváriumban vittek bennünket a térre. makacs és emberszerető pontossággal faggattak bennünket, honnan jövünk: lehetetlen, hogy nem vagyunk Z.-ből, hasonló nyelven beszélünk. beszélünk hát: a vízből eredünk

első a folyó sárvíz-ár
ez hasadás a létben és tér
szürke
vérvirágokkal
és folyami madaraival a tél ősz az ősz
tél elsőnek érkezik be a folyó
a vízben fekete tükrök törnek
mindig nagyobb
és nagyobb darabokra
amorf istenek
múlhatatlanságának időfüggvénye
csömör-csend-partok
a víz mindenre képes
és ide térünk majd vissza hogy
olaj-sár iszapokat forrásnak nevezünk
végtelen belebámulások után a valódi
sík ez és zöld temető láthatatlan
holtjaival böjtölnek rohadó halak
és
benne az egyetlen
egyirányú mozgás eltérően
a hideg robbanó indulatától
le-nem-feszített gördülés acéltalansága
és csak Ő mehet be és jöhet
ki a romokból
egyidejűleg

„ahonnan indulsz, oda érkezel vissza,
vagy ahova érkezel, onnan indultál el”:
állomás Z.-ben. az emberek kantárral fényben jönnek és mennek a nagy fényben; a kékek a kékben, a sárgák a sárga fényben vágatnak. most már fentről mutatják nekünk a köveket, ahonnan mennek a jöttek és jönnek az elmentek

a hiányokkal kitömött tömör
és tömény térben
állnak az idők gonosz
akaratban vasút- és buszállomások
ártatlan penészmezőségeinek peronján

a két fal között
ahol senki sem néz fölfele
és a lent fogalma is elhanyagolható
egészen logikus hiszen
ez
a pontosan meghatározott irány
értelme az örökké veszteglő városban
madárhang
és üvegtülok törésben vonagló
szaladás egy kereten belül
az emberi akarat és megértés
közötti vak
fonalak a síkba állított tér
a halmazban minden egyed önálló
és független változónak nevezzük kő
szította nedvesség pedig nincs
sem poresó sem esőpor e sárga földön
mindenki tisztában
van a párhuzamossággal meddő
éjjeleink vérzésében bárkinek is
megvan a két fal jobb-
és baloldalt
de valójában csak kerek család sár
és zűrzavar ez
e hullámtalálkozás nem épít egyet
csak rom a halmaz minden
és nem csak legtöbb alkotója a sok
párhuzamos fal metszi egymást
kék vágatásban csak
építmény ez
város

*de hisz hogyan mertünk mi nem onnan
jönni, nem oda menni, nem onnan menni,
nem ide jönni; lehet az, hogy az örök ta-
lálgatásokba belefulladt a vágy? a hit? az
ámítás hogyan lesz anyag, de fordítva
nem, hiszem, mondta barátom, nekünk itt
kell lennünk*

a befutott autóbuszok is
idekötött lovak haragos
gép és tagadásszerkezetek
az időnek fiaival játszanak sakkot
a fehér halállal
melynek meganyagosították ittlétét
az oszthatatlanságig
merész kerekeken szaladnak e feszes
pendülésben örök
helybenállásban habozó hústömegek
az üvegen átszúrt tekintetekkel

visszajár a szél
míg nyugaton keletre fúj keleten
nyugatra délen északra északon
délre
a labirintus díszes
és ropogó falainak mély
visszhangjaként
mint a sarokba szorított
vak
igazság sikolykísérlete
AKI ITT VOLT most
viszonylag gondolkodik csak
kevésbé sebesen a fénynél
AKI ITT VAN az
már volt itt
e szikrázó kristályosodás
a sárból tehát
mi
érkeztünk
ide

*a templom lépcsőiről szóltunk a rend
őreinek s a szavak az akváriumból a tér-
be hulltak s halmazuk növekedett. fur-
csa madarak jöttek és falták a megköve-
sedett szavakat s tőlük súlyosodott a vi-
szony közöttünk: áttörtük az üvegfalat, és
őreink nevetésének közegéből a tömegbe
vegyültünk: megszöktünk, s most már kö-
zöttük vagyunk; az emberek ujjal mu-
tatnak ránk, s mi csak megyünk tovább
Z. utcáin; az újabb örök némán haladnak
el mellettünk.*

(az el nem olvasott sorok
között közben megindul a rothadás
tomboló várakozás magvai)
gyöngyök nélküli kagylók
hullámokba fagyott
tengerek az utcák terek
ielei mérgek az érdeklődők
és nem-bomló-lakosok számára ahol
szürkével
és tüskéssel peremezett aranyinformációk
és kobaltfény-tompa
szóbeli felvilágosítás alakjában
zöld tabletták félelmen
kívüli megszokott hánytatók
a sárga macskaköves út
aszfaltfátyolán keresztül a szép

és kivágott fák emlékének zúzódásaiból
visít a közhely
mely most már oppozícióból
van
értelmezve kerítések és kerítés
nélküli házak falairól
(az értelmezési tartomány már
említett falairól)
NEZ RANK A TÉR ágai
a még nyersen belenőtt sokrétű
csöknyösségnek
villámlik és állnak a szemaforok
az X. utcában
amíg a fekete és
a zöld lopott szakadékokkal
gördül a járdákon le
az ég füstkéssel égi
kéményeket szab a kékből
amíg a vonalakkal a reggel
dél és éjfél bele
nem fut
a sorompóba

*tehát a templom tornyából bejelentették
az estet és az éjt; a nap lakói elvonultak
a megrajzolt nyílásokon belől, s helyükbe
kijöttek éjjeli másaik. a fény átcsapott a
felakasztott napból az égők halmazába.
az X. utcába tértünk, a teljes szereposz-
tásban remegő új csarnokok világába; két
hivatásos esti járókelő az unalomról be-
szélt, amíg a sorompó előtt az irányok
versenyeztek. míg a vonat átfolyt, együtt
álltak az autók az emberekkel: a várako-
zás első látszata — mondta az egyik hi-
vatásos sétáló a másiknak — az egyenes
a kör határtalanul kicsiny része; a vonat
körben jár*

itt találkozik a vágy villamosa
rá merőleges utakon féken
tartott szilaj lovakkal

mind illúzió az első álom
a vonatban a sebességek viszonyított
maradisága az arcok fáradt
és ezüst-éj-por karneválja
amíg
balról zuhanunk a jobb teljesen
tudatosan az átszelés érvével
zihált

és robogó unalmakon kín
robbanó szóhiányok
a gömbökön túli világokról
amíg a köd vihogva zuhan rájuk
és újból zárt fogalom
az ősz a fák tajtékzó hálóján
és vak fényeken keresztül bekeretez
sárga igazságokat
az egyenes a kör határtalanul
kicsiny része s a végtelen
újból az üresség felé taszít
egy szelet
egy falat kenyér amíg
állunk valójában nem várunk
ez történés

*a ködből kiugró sorompók előttünk, de
utánunk is; az áramlás váltakozásának a
tiltakozása. a vasutas gyanakvó jeleket
ad, hogy ez a kereszteződés; ez két egye-
nes s ahol állunk ez pont; a mozgásról
tárgyalni hivatalos minden várakozó az
egyenjogú rangok között, pedig minden
áll. a barna fák jaját figyeljük*

a második álom a pont
fogalma mint
megannyi halmaz fiaink fia
a temetéseknek mind ritkább
és fémesebb elmosódása
a sorompó titokzatos közömbössége
amelyből a nedvek általános
törvényszerűsége tikkad szabad
és komoly tüntetésekkel
bíbor sárga bíbor sárga bíbor
mint aki megunt az őszről írni
a kúszó és ismétlődő vonattal gyomrában
négy részre osztható de
egyik sem leírható daganat
a pont az arcokon s most
tűnik el a jelen
melynek címoldala mi vagyunk
most
beszélni a másik oldalról
nevetséges hiszen
a fogatos kocsik is átsorakoznak pedig
a főutcán nem
mehetnek át az örök
és soha-el-nem-szakadt vibrálásban
ahol sohasem térünk vissza egy pontba
vagy minden

egy pontban történik vézna
de borotváló állításban soha
ki nem mondott mén ordító
hangtömeg a pont és a zöld
szürkeség sárgaság talajában két
irány az egyenes mely
meghatározza a mindentudó
álmozgást, pedig váltakozó és
várakozásból áll

a szemafortól sorompóig
fák

*a fák egyetlen barátaink az élmény előtti
és utáni emlékből már ismert hangok;
szent tehenei z.-i indiánknak. fejünk fe-
lett dalnokok repülnek el, a fa rokonai,
a pendülésben viselt igazság itt gaznak
számít akár akácok sora*

(ágak bogozottjai
a kép beleszorított mozgásaival
amíg a hátunk mögött
tornyosulnak a szavak néhol vak
ténfergésből említenek is bennünket
vagyunk
és apró robbanásokban csak
virágzik a csendtűzvész)

*átölelt barátom: akiken segítettünk ed-
dig, most is közöttünk vannak bajunk-
ban, s az ő bajuk tán még nagyobb. de
lehet, hogy a számegyenes másik végéből
nézünk felfelé, a titkokat hordozók vagy
holtak vagy árulók vagy csöndes, embe-
ren kívüli szörnyek. a kék hajnalban X.
mellékutcáin vágják ki a felnőtt fákat:
így csak fiatalok és vének létezhetnek. a
fiatalok a hang forrásai s a vének a vér
zenéjének látnokai. „a sorompó mellett
robbanó hallgatásban összeszótt mozgá-
sok állnak.”*

a fák
a kitagadott szemek mély
és zokogó világa vak tényfergés
sebeiből vérző látomás a kín
meglátása az állandó
determináltság rendszerében
pokol-rend-szerében belső
és külső biztonsági és más
abroncsokkal a zuzmók és mohák

állítólagos hánytató sikongásainak
 tanyái ellen
 gyönyörű mohák országában minden
 négy évben kivágják a felnőtteket
 kiknek kék magassága örök
 titok a viszonylagosságban éppúgy
 mint ahogy a fiatal
 nedvek robbanóságától nem félnek
 az aránytalan szervezetlen vak
 akarát de érett golyókba
 félelmetes tömörülni a kedv és a zord
 tudatosság tornyai alatt IRÁNYA VAN AZ ÉGNEK IS
 s akik decéniumokon át szívták szikár sár
 és fagykőd zománcozott történésekből szőtt
 vizek között a látást
 a nézés szükségtelen művelet már
 s a kép cafatokra szakított igazságai nem
 csupán a tények hanem mögöttük
 a fény
 és ismétlődő metszések ellenére is
 újbóli tavasz a zöldülés
 és térbeli idők sebességének változása
 karja a kés vagy állandó
 zokogás
 az eredménytelen vakság félelmetes
 óriásának születése ez míg
 RENG A FÖLD gyökereiben valóban kétes
 a vakság kérdése
 a FÁK látnak-e
 vagy mi nézünk

*a hajnal elhalt. az éjjeli lakosok végül el-
 virágoztak, s behulltak a napba ika-
 roszk követve, s már tudtuk (vagy csak
 sejtettük?): árnyak voltak csupán s he-
 lyükben újból a bábuk tömege növeke-
 dett; kötőfékkal fejükön sétáló szörnyek
 — mennyire hasonlítanak az emberre —
 egyszer sem jelenik meg ugyanaz a báb
 még egyszer. reggel. és eksztázisba ra-
 gadtunk az irányított sugarak ereje alatt.
 az akarát virágozott tőlünk függetlenül*

mi az
 ami robbanó
 türelmébe rántja a tárgyakat a jég
 megszemélyesített
 zöld álmaiban és
 viszonyba lép az idővel

*aki kiragadt e hűvös ölelésből (csak mi
 ketten voltunk), a hídon keresztül szökött*

tovább. a híd tövében magas iskola és utolsó kísérlete a szikrázásnak. a halottak innen élve jönnek ki előírt életkedvvel. ám a nyilak felfele ívelik panaszuakat. bár csönd van

a nevén
szólított tárgyak megszűnnek
nevükben szól maga
az éj titokzatos
lehetőségeivel önmagában hibát
szülő sikoltás legyen csak megbeszélés
mint ahogy minden a *ha* értelméből csírázik
új törésekre a fejlődés fátylai alatt
amíg a madarak sohasem zárhatók
integrál alá az utolsó
integrálok is Z.-t mutatják
mondhatunk-e mást is ami nem következtetés
vagy a kő e szüntelen igazságokban csak
gondolat
mert a gondolat önvisszhangzó
anyagtalan eredmény mely
értelmetlenség

a híd folyam a folyó felett
emeletes szennyecsatornák viszonyban
s elkülönített babra ütemben NEM
keveredik A VÉR a nem-
mindig-merőleges esetekben e zárt
folyamatból akarunk-e kimenni
az útra
kifeszített agyainknak titkain vagy
a menekültek eredményén talán
vörös lóra ülni HAJNAL
titka alatt
ráncos kezek
alatt
dörgő szavak alatt a jó öreg falakban
bízva a hibák pontosságában talán
de hasztalan minden ámitás a vaknak
hangtalan
tárgyak szakadnak a sík
jelenlétben

csönd van (vagy sikoly). ennél többet nem tudunk meg soha. az örök mindkét végén a hídnak nyomást jelképezve szaporodtak és közeledtek felénk, amíg a nap három részre oszlott: két nagy fény-szóró a tűz játékában szigorú harang felettünk, s egy kék tükör még világosabb az ébredésnél a képpel a gyomrában: felettünk a város, alattunk a város; jobbról, balról, mögöttünk, előttünk a város.

*ordító szakadásban, kariokinetikus sejt-
osztódásban váltam ketté — négyé let-
tünk, s már kettőnek sem volt hely a
hídon: ketten BELEZUHANTUNK ÚJ-
BÓL A VÍZBE, a folyó víz bennünket.
ki maradt a folyóban és ki a városban?
itt is, ott is együtt maradtunk, barátom.
a folyón kifelé a városból újból fákat
láttunk*

óriássá nővünk a fekete
tükörben amíg
sebességünk a négyzetén növekszik újból
zöld álmok közt
a tételek azonossága újból ködöt teremt
szikráiból
és benne az út INDUL
a robbanás újból
és újból
újból
amikor átlépsz a képek területére
a tükörből nézzük most már magunkat
és az elhullott virágok mérgeét
az aszfalt nem nyeli el
s amíg távolodsz
nem tudod hogy te viszed-e a város
egy törmelékét vagy a város víz
belőled egy részt
a dalnokok továbbra is kémekek maradtak
de lehetetlen
összesöpörni a tekinteteket a tüzes földön
most már bizonyos
hogy minden megfogott pohár vérben
benne
maradtunk:
Z.-ben élünk és Z.
bennünk él